

DELAVSKA POLITIKA

Iskaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Erbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.--. V oglasnem delu stane petna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 15.--, za inozemstva mesečno Din 15.--. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 80

sobota, 3. oktobra 1936

Leto XI

Strokovnim organizacijam in zaupnikom

Nimam mandata, da pišem apel direktno na strokovne organizacije in njihov zaupnik. Mislim pa, da iskrene besede našemu delavstvu ne morejo škodovati tudi, če bi bile trpke ter da je vsak sodrug in sodelavec ne-le opravičen, ampak celo dolžan, da da pobudo za strunne svobodne delavske strokovne organizacije. To je zlasti potrebno po zadnjih mezdskih in tarifnih gibanjih.

Mezdna gibanja niso bila zlovoljna, ne akcija kakšne skrite politične tvorbe, marveč posledica neprestanega padanja mezd. Mezde so že tako padle, da je naravnost čudež, kako ljudje še morejo izhajati. Z mezdskimi in tarifnimi gibanji so se razmere nekoliko izboljšale ponekod, nikakor pa ne moremo trditi, da že odgovarjajo vsaj predvojnemu razmeram. Krizo imamo namreč in jako mnogo je odvisen tudi socialni položaj delavstva od tega, ali pridemo kmalu in ali sploh kdaj v normalne razmere v delavskem gospodarstvu.

Delavske svobodne strokovne organizacije se bore za socialno izboljšanje delavskega položaja v mejah zakonitih možnosti. Seveda imajo podjetniški krogi nekaj več pravic, kot imajo delavci. Na drugi strani ima pa tudi delavstvo, ki se v bedi bori za svoje pravice, moralno pomoč vesti in javnosti. To sta dve močni opori delavstva zlasti takrat, če je delavstvo složno, enotno, organizirano ter ravna po navodilih organizacije trezno in pametno. Strategija strokovnih organizacij je prav tako važen pojem v delavskih bojih, kakor v krvavih vojnah imperialističnih ali fašističnih držav. Zato je tudi v delavskih bojih potrebna strategija organizacije, strategija vodilnih zaupnikov, ki so z gibanjem prevzeli kot zastopniki organizacije odgovornost za uspeh in ki na svojih sejah in konferencah določajo način bojevanja. Tem zaupnikom morajo zavedni delavci v vsakem mezdskem boju absolutno slediti. Seveda imajo tudi pravico predlagati izpremembo taktike, vršiti pa morajo in smejo le taktiko, ki so jo odobrili odgovorni zaupniki.

Glavni val mezdskih gibanj za letos je zaključen. S tem pa ni zaključeno delo strokovnih organizacij. Zdi se mi, da prihaja sedaj ena glavnih nalog. Zelo pogostoma se zgodi, da postane članstvo organizacije po večjem boju mlačno. To se sedaj ne sme zgoditi! Organizacije morajo ostati močne, okrečiti se morajo in ne-le po številu članov, marveč zlasti tudi po svoji notranji ideološki vrednosti, da ne izgube na svoji moralni moči, marveč še pridobe. To je glavna naloga sedaj.

V vsakem večjem mezdskem boju (in tudi v političnem boju) pride do taktičnih diferenc. Marsikdo zagovarja krivo taktiko, ker ne zna presojeti nasprotniških sil, drugi zopet, ker ne loči političnega gibanja od strokovnega; dobe se celo taki elementi, ki delavsko gibanje izigravajo iz sadizma, podkupljeni od nasprotnikov ali pa iz nerazsodnosti. Delavske strokovne organizacije pa se morajo vseh takih vplivov čuvati ter poskrbeti za to, da imajo v svojih vrstah tako izobrazeno in samozavestno članstvo, da vse pojave, ki bi cepili enotnost, s studom in gnjevom zavrača. Delavci imajo svoje zagovornike le v organizaciji in v svojih zaupnikih. Utrditve tega spoznanja je bila vedno naloga strokovnih organizacij in je v tej kritični dobi delavske družbe prav posebno važna.

Internacionala za Španijo

Orožje za legalno vlado

Dne 28. septembra se je vršila v Parizu seja Socialistične delavske internacionale in Mednarodne delavske strokovne zveze, ki je sprejela ta-le sklep:

Internacionali izjavljata, da ima legalna španska vlada v smislu obstoječega mednarodnega prava pravico, da si nabavi z svojo obrambo potrebno orožje.

Pri tem pa podčrtavata važnost izjave, ki jo je dal španski zunanji minister pred Društvom narodov: da dobivajo

Na fronti pred Madridom

Vladine čete so zgradile pred Madridom tri obrambne linije in uspešno zavirale poizkuse upornikov, da prodro iz Toleda dalje proti Madridu. Podvzele so celo več zelo uspešnih protisunkov.

Nad Toledom in v okolici je prišlo do hudih bojov v zraku. Obe bojujoči stranki sta izgubili po nekaj letal.

Čete krivoprišesniških generalov naskakujejo Bilbao ob Biscayskem zalivu. Mesto Oviedo pa stoji pod ognjem vladinih čet.

Boji pri Huesci, ki je ključ do Saragosse, potekajo ugodno za vlado.

Kako zmešana poročila širi legalni madridski vladi neprijazno časopisje, dokazuje vest o zavzetju Cordobe po upornikih. Poročilo je popolnoma nesmiselno, ker imajo uporniki to mesto že od vsega početka v rokah.

Boji na morju

Nedaleč od Gibraltorske ožine je te dni prišlo do boja med vladnimi in vstajškimi bojnimi ladjami. Vladni rušilec »Almirante Ferandis« je bil zadet in se je potopil. 40 mož posadke, od katerih jih je bilo ranjenih 25, je rešil francoski parnik. Poveljnik broda je bil nek narednik.

Dve bojni ladji španske vlade sta bombardirali luko Barbae pri Trefolgaru.

Nemčija in Italija dobavili upornikom 500 letal

Moskovska »Pravda« trdi na podlagi dokumentov, ki jih ima na razpolago, da so prevzeli uporniki do 25. septembra 320 letal iz Nemčije in 180 iz Italije. Ob početku vstaje so razpolagali uporniki samo s 100 letali in vlada s 400.

Organizacija pomeni združenje; delavska strokovna organizacija je torej združevanje ali združenje delavcev, ki si žele izboljšati svoj socialni položaj. Toda združenje samo v organizaciji še ni prava organizacija. Prava organizacija mora biti veriga vsa iz železa, to je jednako trdna in enotna po načelih, volji in taktiki; biti mora, kakor pravimo običajno solidarna in zavedna ter disciplinirana. Taki organizaciji se ni treba nikogar bati, če se giblje v mejah moralne sile in strategije v zmislu zakonodaje.

To pripravo in to delo v strokovnih organizacijah smatram v sedanjih dneh za najbolj potrebno in nujno. Delavski zaupniki predvsem naj store tu svojo dolžnost. Dobrohotno je treba razčistiti vsa vprašanja, iskreno razpravljati o teh vprašanjih med zaupniki, med delavstvom ter pritegniti vse one, ki so morda v nevednosti ali zmoti drugega mnenja, k sodelovanju. Morda celo niso drugega mnenja, ampak prilike nimajo, da bi se razjasnili s svojimi sotrpini. In če bomo storili to, pa sem obenem uverjen, da med poštenim delav-

vajo uporniški generali, ki so zanetili vstajo proti zakoniti vladi, katera je izšla iz volitev 14. februarja 1936, orožje, letala in tanke iz Nemčije in Italije (naravnost ali preko Portugalske), kljub temu, da so te države podpisale pakt o nevmešavanju.

Dolžnost vseh vlad, zlasti pa francoske in angleške, je, da te obtožbe takoj preiščejo. Mednarodni pakt o nevmešavanju v Španiji je bil podpisan, da bi se izbegnilo nevarnosti splošne vojne, in

Oklic španske vlade

Španska vlada je objavila oklic na svobodoljubno prebivalstvo te-le vsebine:

»Vlada noče ničesar skrivati pred javnostjo. Zato se čuti dolžno obvestiti ljudstvo, da se sovražnik, izrabljajoč svojo premoč — ki mu jo daje od inozemskih držav dobavljeno orožje, ki ga namerava plačati z odstopom gotovih španskih pokrajin — trudi, da bi se približal glavnemu mestu, ki tvori srce boja proti fašizmu.

Ves bes fašistov in najete vojske je naperjen proti Madridu, ki je izvojeval republiko, ki predstavlja junaško silo

„Osservatore Romano“ 1934 in — danes

Glasilo Vatikana »Osservatore Romano« je napisal v članku z dne 27. oktobra 1934 to-le mnenje:

»Položaj v Španiji z ozirom na pravkar nastalo revolto se mora tako-le presojati: španska vlada ne vrši le pravico, marveč dolžnost, če zahteva, da se legaliteta v vsakem oziru spoštuje. Ljudstvo ima pravico do varstva svoje vlade. Če bi ta svojo dolžnost, da rebele najstrožje kaznuje, zanemarjala, tedaj bi bila nadaljnega prelivanja krvi kriva vlada. To je resnični in pravični nauk, ki ustreza tradiciji katoliške cerkve v odnosu do posvetnih vlad. Dolžnost legalne vlade, da zatre vsak upor, je popolnoma nedvomljiva in vsi katoliki morajo iz pokorščine do svoje cerkve podpreti vlado v nje boju v vsakem uporu.«

Leta 1934. so se borili delavci za agrarno reformo in socialne pravice, ka-

že vlade samo toliko časa, dokler ga vse podpisnice lojalno izpolnjujejo. Kršenje tega pakta s strani Nemčije in Italije mora napatiti ostale sile, da ponovno prouče položaj.

Internacionali zagotavljata španskemu delavskemu razredu svojo solidarnost v njegovi junaški obrambi demokratičnih svobod španskega naroda.

Delavski razred v tem boju ni nevtralen in tudi ne more biti nevtralen!

naroda, s katero je že v zgodovinskih bojih porazil svoje sovražnike.

Uporniki vedo, kaj bi pomenila osvojitve Madrida. Tudi mi se tega zavedamo, zato koncentrirajmo vse svoje sile na obrambo Madrida. Tu mora biti izhodišče velike protiofenzive, ki bo zlomila upor izdajalskih generalov. Glavno mesto mora biti šola nepremagljive, zmogoslavne armade. Vsi republikanci in antifašisti, vsa španska plemena, Katalonci, Baski, Andaluzijci in vsi pošteni ljudje morajo sodelovati pri obrambi Madrida. Uničenje sovražnika pred glavnim mestom bo prineslo popolno osvoboditev Španije.«

tere jim je takrat Gil Robles hotel vzeti. Danes se pa bore proti vladi generali in klerikalni fevdalci, da bi oropali delavstvo pridobljenih pravic.

»Osservatore Romano« pa gorenjih stavkov ne ponavlja več — ampak piše ravno obratno.

Španska vlada in Društvo narodov

Španska vlada je obtožila Nemčijo, Italijo in Portugalsko, ker pomagajo krivoprišesnim generalom. Svet Društva narodov je razpravo o tej obtožbi odklonil. Za razpravo v obtožbi se je zavzemal Litvinov. Večina pa je bila mnenja, da bi nastale s tem nove težave in je napatila Španijo, da pošlje svoje proteste prizadetim vladam direktno. Španska delegacija je svojo noto izročila v objavo časopisju.

Socialistične volilne zmage na Poljskem

V mestu Lodzu so porasli socialisti od 7 na 40 mandatov.

V industrijskem mestu Lodzu na Poljskem so imeli občinske volitve v nedeljo, dne 27. septembra. Mesto šteje 600.000 prebivalcev. Socialisti so imeli doslej v občinskem svetu 8 mandatov od 72. V nedeljo so jih dobili 34, dočim so jih narodni demokrati dobili le 27 (prej 40). Šest mandatov je dobila židovska socialistična lista.

Izid volitev na Poljskem dokazuje ne samo to, da delavstvo ni klonilo pod fašistično diktaturo, ampak da je nje-

stvom dejansko ne bo nikogar, ki bi kaj drugega hotel v strokovni organizaciji, kakor izboljšanje svojega socialnega položaja. Te sile se mora zato združiti, združiti se jih pa more le z organizatorskim delom, ki doniša dvojno korist organizaciji: prvič zavedne in drugič aktivne člane, kar vsaka zdrava organizacija predvsem potrebuje, če hoče rasti sporedno z razvojem. In če bodo organizacije tako zgrajene, bodo same izločile slabe vplive. Tu velja naravno pravilo, da zdrav organizem sam brez bolečin izloča iz svojega telesa strupene snovi.

gova odporna sila ogromno porasla. Obenem s socialisti zaznamuje velike uspehe tudi kmečka stranka. Ni pretirano, ako trdimo, da so socialisti in kmetje na Poljskem postali najmočnejša skupina.

Socialisti najmočnejša skupina v mestu Mlava.

Občinske volitve v mestu Mlava so se zaključile z velikim porastom socialističnih mandatov. Od skupno 24 mandatov so osvojili socialisti 11 mandatov. 7 mandatov vladina stranka in 3 Židje.

Zdrav pa je organizem organizacije le takrat, če je tak, kakor sem ga zgoraj opisal.

Le ta način dela je v smislu načel svobodnih strokovnih organizacij, ker strokovne organizacije niso »zabavni ali družabni« klubi, marveč nujnost splošnih socialnih razmer, ki imajo edini namen: izboljšati socialne razmere s kulturnim in socialnim delom, to je z izobrazbo in dvigom delavskega življenjskega standarda.

Devaluacija franka —

prvi udarec demokracije fašizmu

Grupacija gospodarskih sil na demokratični podlagi.

Razvrednotenje franka za okroglo 30 odstotkov, s pristankom Anglije in Zedinjenih držav Severne Amerike pomeni začetek grupiranja gospodarskih sil demokratičnih držav z očitno tendenco proti nemškemu fašizmu in njegovim poizkusom gospodarskega zavojevanja Evrope potom do skrajnosti nereelne trgovine.

Vezana na svojo visoko valuto, je Francija izgubljala tržišče za tržiščem, vsled česar je pešala njena industrija in s tem naraščala socialna beda, med tem ko je iz tega črpal nemški fašizem svojo gospodarsko in politično korist. Kajti izguba zunanjih tržišč je pomenila za Francijo tudi izgubo političnega prestiža v svetu. Zlasti smo to občutili mi na Balkanu, kjer se je na izredno lokav način vrnil nemški fašizem kot lifezant ne samo blaga, ampak tudi svojih idej.

Kako zelo je pogodilo razvrednotenje franka in dogovor o grupiranju gospodarskih sil na demokratični podlagi med Francijo in Anglijo ter Zedinjenimi državami fašistično Nemčijo, odseva iz pisave nemškega časopijsa, ki bruhla ogenj in žveplo.

Kuhinja laži

Meščansko dnevno časopisje, kakršno je, ni samo sovražnik delavstva, temveč tudi ovira vsakega zdravega razvoja slovenskega duha in slovenskega ljudstva.

Posebno globoko je padel »Slovenec«, ki smo ga svojčas smatrali kot glasilo slovenske katoliške konservativne struje, danes ga pa pri najboljši volji ne moremo oceniti drugače kakor časopis, ki je najnevarnejši našem ljudstvu. Lažnjivost njegovih poročil, potvarjanje in zavijanje dejstev, zmedeni članki, v katerih se mešajo Rosenbergov germanski paganski duh in najvulgarnější fašizem s potvorjenim krščanstvom — prekaša morda samo še neumnost in nevednost, ki jo posebno rad razodeva »Domoljub«. Dan za dnem laži, laži pri dejstvih, ob katerih bi človek mislil, da si jih noben kulturni Evropejec ne bi upal potvarjati, izmišljanje dogodkov, ki se nikdar in nikjer niso zgodili, postavljanje najosnovnejših resnic na glavo — tega orožja se »Slovenec« že nekaj mesecev vztrajno poslužuje ne samo proti vsem pripadnikom socializma, temveč tudi proti vsem prijateljem demokracije in prave evropske kulture.

Kako globoko je padel »Slovenec«, izpričuje ne samo njegovo strupeno sikanje proti vsakemu zdravemu socialističnemu in demokratičnemu gibanju, temveč tudi način, kako cinično zamolčuje, zatajuje in obsoja načela, za katero se je še sam pred dobrim letom ogreval, in grdo napadanje tistih prištešev iz katoliškega tabora ali bivše SLS, ki ne razumejo, zakaj naj bi načela menjali kot perilo.

»Slovenčeva« brezobzirnost ne pozna mej niti v zunanje-političnih vprašanjih. Ob prihodu Bluma na krmilo velike zavezniške Francije je morala oblast zapleniti številko, v kateri je »Slovenec« žalil predstavnika francoskega naroda na način, ki je bil mogoč samo med vojno v najbolj šovinističnem listu. Pa so pri »Slovenecu« očitno že pozabili na to lekcijo, ker prejšnji teden je 219. številka »Slovenca« že spet pirnesla take-le senzacionalne »ugotovitve«: »Hud poraz Blumove politike — Nezaslišan škandal v Ženevi — Zveza narodov je v paralizi« itd. Človek je bral in bral, kakšen nezaslišan škandal je spet napravil Blum, ki ga tokrat sploh ni bilo v Ženevi, pa v samem »Slovenecu« ni mogel najti drugega škandala, kakor škandaloznost »Slovenčevih« naslovov. Kakšen poraz je doživel Blum, kakšen nezaslišan škandal se je pripetil, zakaj je Zveza narodov v paralizi? — Ker je Zveza narodov dopustila še nadalje delegacijo abesinske države. Bluma rado napada francosko meščansko časopisje, toda o tem naj-novejšem Blumovem nezaslišanem škandalu je meščanski »Petit Parisien«

Razvrednotenje, toda obenem zaščita delavstva

Obnem, ko je Blumova vlada pogodila nemški fašizem in odprla Franciji nova pota do gospodarske moči, pa je predvidela tudi ukrepe, ki naj preprečijo, da bi vsled razvrednotenja franka bili prizadeti francoski delavci; v hipu, ko bi vsled razvrednotenja začele rasti cene, ne da bi se dvignile mezde, bi plačal razvrednotenje francoski delavec in uradnik, namesto da bi jo plačali tisti patriotični spekulanti, ki so od nastopa

Blum: vlada je z delavstvom

Na te prigovore in na razne izpade proti vladi, radi zasedanja tovarn po stavkujočem delavstvu, je odgovoril Blum:

»Vlada, kakršna je naša, ne more misliti na to, da se odstrani od delavskih množic. Konflikt med delom in kapitalom more seveda zavzeti oblike, ki je zanje javno mišljenje v deželi jako občutljivo. O štrajku in zasedbi tovarn morejo sklepati samo odgovorni organi. V ostalem, sem siguren, da me delavski razred ne bo prisilil da bi moral porabiti druga sredstva kakor mirno posredovanje.«

Povedal je tudi, da so strokovne organizacije sklenile, da ne bodo več zasedale tovarn, toda tudi delodajalci morajo spoštovati pogodbe.

Blumova zmaga nad reakcijo

Sedaj se je moral udati tudi senat, ki v Franciji nima absolutne moči.

Sprejel je zahtevo vlade, da v slučaju zvišanja cen pred 31. decembrom t. l. uvede vlada obvezno razsodiščno postopanje za vse mezdnje spore, ki bi nastali radi druginje.

Nadalje je bil sprejet predlog, ki ga je stavila vladina večina v parlamentu, da bodo morali oddati spekulanti, ki so spekulirali s tečajem francoskega denarja pred razvrednotenjem, 50 odstotkov dobička državi.

Socialistično-kmetska vlada na Švedskem

Socialni demokrat Per Albin Henson je sestavil vlado socialistično-kmetske večine. Kmetje imajo v vladi štiri od skupnega števila 12 ministrskih portfeljev.

Sestava socialistično-kmečke vlade na Švedskem je najlepši dokaz, da go-

Grožnja ogrskega notranjega ministra

Vse vodilne socialdemokrate bo v eni uri zaprl.

Nič se ne čudimo, če tudi ogrski notranji minister oboli za boleznijo »proti-marksizem«. Ogrski magnati so občutljivi. Epidemija pa je nalezljiva in ima zlasti te znake, da oboleli z neverjetno drznostjo laže o marksističnem gibanju delavstva in dobiva halucinacije, v katerih smatra sploh vse pojave, ki se ne ujemajo z njegovo duševno omejenostjo ali prefriganostjo za boljsevzem.

Ogrski notranji minister je izjavil, da bo ustavil list »Nepszavo« in v 24 urah zaprt vse odgovorne voditelje socialne demokracije na Ogrskem.

ugotovil, da je priznanje Abesinije dokazalo,

»da obstoja še vedno ena Evropa in ena Zveza narodov ter eno mednarodno pravo... Nikdar Francija ne more biti oslajbljena, kadar triumfira pravica. Ne smemo biti žalostni. Nasprotno, mi moramo biti veseli, da je v Ženevi po dolgem času zavlada Briandov duh.«

V Ženevi so za Abesinijo enotno nastopile vse male države (gospodje, za-

vlade ljudske fronte in do konca septembra izvozili v inozemstvo za 30 milijard zlata.

Zbornica je osvojila predloge vlade z 350 proti 221 glasovom. V senatu pa so nastopili proti Blumovim predlogom senatorji, nekateri izmed njih so zlasti napadali Bluma, ker vlada noče poseči z močno roko proti stavkujočemu delavstvu.

Ko je postalo očito, da namerava senat zavrniti ukrepe vlade za zaščito delavstva pred padcem mezd, je Blum še enkrat povzel besedo in izjavil, da vlada ne more prevzeti odgovornosti za te spremembe in da slej ko prej vztraja na tem, da se sprejmejo predloženi zakoni.

Senat je odklonil od vlade predlagane zaščitne ukrepe s 141 proti 125 glasovom.

Zbornica proti senatu

Blum je predložil od senata iznakažene zakone ponovno zbornici v razpravo, ki je odklonila vse od senata predlagane izpremembe in s 351 proti 217 glasovom ponovno izglasovala zaupnico vladi in odobrila vladine ukrepe.

Blum je zmagal. Razvrednotenje denarja ne bo plačalo delavstvo!

Razvrednotenje švicarskega franka

Tudi švicarski frank je vlada razvrednotila za 30 odstotkov. S tem so udarjeni tudi jugoslovanski tihotapci premoženj.

Na predlog švicarskih socialnih demokratov je vlada izdala splošno prepoved povišanja cen.

Novinarji za svobodo tiska

in pokojninsko zavarovanje

Predsedstvo Jugoslovanskega novinarskega združenja se je v ponedeljek, dne 28. septembra zglasilo pri predsedniku vlade dr. Stojadinoviću in mu izročilo resolucijo glede ureditve novinarskega pokojninskega zavarovanja.

Razen tega so novinarji sporočili predsedniku željo, da bi vlada končno predložila osnutek novega tiskovnega zakona.

Vlada je imela pooblastilo parlamenta in senata, da izda novi tiskovni zakon potom naredbe do vključno 30. septembra t. l.

Ker vlada v tem roku ni publicirala novega tiskovnega zakona, bo poslej morala predložiti osnutek parlamentu.

Nikakor pa ni gotovo, da bi vlada predložila osnutek novega tiskovnega zakona, o katerem so listi pisali že junija 1935, parlamentu ob pričetku jesenskega zasedanja, to je 20. oktobra.

Gotovo je, da je sprememba tiskovnega zakona in uvedba svobode tiska predpogoj za normalizacijo prilik v državi.

Politična misija g. Balugdžica

Besni napadi v listih JRZ na bivšega berlinskega poslanika

Besna časopisna kampanja proti častitljivi osebi bivšega berlinskega poslanika Živojina Balugdžica, enega naj-sposobnejših diktomatskih osebnosti v Jugoslaviji, vzbuja v javnosti veliko začudenje. Takorekoč preko noči je postal Balugdžić važna osebnost našega političnega življenja in postaja z vsakim dnem bolj. JRZ in fašistično časopisje se trudi, da bi zmanjšalo Balugdžiću ugled in vpliv, vendar brez uspeha.

Doma in po svetu

Dinar ne bo devalviral. Tako je povedal predsednik vlade dr. Stojadinović.

Občinske volitve v Drinski banovini bodo 8. novembra, v Primorski pa dne 15. novembra.

Posrečena fuzija dveh strank. JNS in Jevtičev klub v parlamentu se spojita v eno samo stranko, ker sta si najbolj sorodni. Dne prvega oktobra so imeli sejo v ta namen.

Slovence streljajo v klerofašistični Avstriji. V neki vasi na Koroškem je član klerofašističnega Heimatschutzta ubil kmečkoga fanta Slovenca Miho Habiba, ki se je vračal z neke prireditve slovenskega društva domov. Grozno dejanje je storil iz samega sovraštva do Slovencev. Tisti, ki veličajo klerofašistični red v Avstriji, te vesti niso natisnili na prvi strani svojih listov in z velikimi črkami, bi jo pa gotovo, da se je to zgodilo v Španiji.

V ogledalu

Silna žalost me obšine... V prejšnji številki našega lista smo poročali, kako je »Slovenec« metal Bluma. Prišlo je seveda drugače, kot je napovedal in želel »Slovenec«. O tem so se te dni lahko prepričali tudi njegovi čitatelji že iz naslovov: »Blum se je izmuznil, »Frank se ni vrgl Bluma«. Nazadnje so se senatorji, na katere je »Slovenec« najbolj računjal, po občutnem porazu klesali pred Blumom in mu celo pomagali pri sprejemu zakona o zaščiti delavskih mezd. — Da bodo pa razočarani čitatelji potolaženi, se je »Slovenec« na čelu krivoprišežnih in frama-zonskih generalov podal v Madrid.

s kršitvijo zakonov, ker so vsi vodilni socialni demokrati poslanci in zaraditega imuni.

Predrznost reakcije je torej vedno večja. Take izjave ni doslej podala še nobena ogrska vladna oseba.

Prepoved političnih shodov.

Madžarska vlada je izdala prepoved obdržanja vseh političnih shodov. Iz tega se lahko sklepa, da je položaj zelo napet in da povzroča vladi hude skrbi.

Esperanto — mednarodni pomožni jezik

Misli ob priliki propagandnega tedna za Esperanto

Človek je po naravi družabno bitje in je od družbe odvisen. Še le na sedanjih razvojni stopnji se je začelo človeštvo s tem spoznanjem zavestno pečati. Medsebojna pomoč, ne pa boj drugega proti drugemu, postaja demokratično geslo našega veka; medsebojno naj si pomagajo posamezniki, plemeni, narodi.

Dr. Ludovek Zamenhof je označil kot vodilno idejo mednarodnega jezika Esperanto: Ljubiti vse ljudi in spoštovati vse narode.

Ustvaril je esperanto na podlagi mednarodne ideje bratstva in ljubezni ter vzajemnega sodelovanja brez ozira na plemensko, narodnostno, versko ali politično pripadnost.

Smisel esperanta je najčistejša demokracija, humanost (človečnost), kosmopolitizem na jezikovnem polju na podlagi zdravega nacionalizma.

Fašistični nacionalizem smatra svoj narod zvišen nad vsemi drugimi narodi. Ti so mu manjvredni in samo zato tu, da bodo podjarmljeni in iztrebljeni. Demokratični nacionalizem pa smatra, da je lasten narod enak drugemu narodu. Spoštuje samega sebe, pa tudi druge. Ne stremi za zasluževanjem drugih, narobe, je pripravljen sodelovati z drugimi narodi. Ceni in čišla zgodovino in običaje lastnega naroda ter jih ne vsiljuje drugemu narodu.

Nadoblast enega jezika, kakor n. pr. angleščine ali francoščine ali nemščine ali italijanščine je jezikovni imperializem kot posledica političnih imperializmov in nosi očiten znak zatiranja.

Ker je Esperanto tako nedvomljiv izraz demokracije, zato ga vsak fašizem odklanja kot nekaj škodljivega. Nemški fašizem je n. pr. zadržal esperantsko gibanje. Podpiranje Esperanta je torej vprašanje svetovnega nazora. Od fašistov ni mogoče pričakovati, da bi imeli razumevanje za druge narode in obzirnost z njihovo kulturo.

Sestavljen je Esperanto iz vseh kulturnih jezikov. Slovanski jeziki so dobro zastopani. Od njih je dr. Zamenhof vzel njihov jasen pravopis: piši kakor govoriš, skoraj celotno abecedo s črkami č in š. Samo 4 črke (g to je drž, h to je mehki h, h to je ostrji h in j to je ž) se piše drugače kakor v slovenščini; vendar imajo tri črke slovansko kljukico (samo narobe). Tudi mnogo besednih korenov, predlogov, pripon i. dr. je slovanskega porekla (kolbaso to je klobasa, prava je prav, vi, po pra, -ač itd.) Seveda je število soglasnih tujk tudi veliko (kuliso je kulisa itd.). Iz vsega tega sledi, da se Slovenec lažje uči Esperanta, ker mu je jezikovno bližji kakor Nemeč.

Jezikovni pomen Esperanta pa leži v tem, da je njegov ustroj pregleden, njegova gramatika zelo enostavna brez izjem in zato lahko razumljiv. Učenje Esperanta pa ne vodi do zaničevanja materinskega ali drugega tujega jezika, temveč, kakor je v tisočih primerih dokazano, ravno narobe, do vzljubitve jezikov. Znano je namreč, da vsak uspeh podžiga. Z pomočjo z drugimi jeziki se je mogoče Esperanta zelo lahko naučiti. Iz tega razloga je nujno priporočati, da se uvede Esperanto kot obvezen predmet na vseh šolah. Današnji »svetovni jeziki«, s tisočimi izjemami svojih gramatikalnih predpisov, so pretežka učna snov za večino naših učencev, zato je tudi učni uspeh celo po osmih šolskih letih največkrat nezadovoljiv.

Praktični pomen Esperanta raste trajno. Stotisoči v vseh deželah sveta razumejo Esperanto; tisoče knjig iz svetovne literature vseh narodov so prevedeni v esperanščino; stotine časopisov v esperanščini izhaja po vsem svetu; v stotini in stotini šol je Esperanto obvezen predmet in nešteta podjetja se ga

Pianinske Jopice TRIGLAV
lastni izdelek od Din 60.—naprej
Eksportna hiša „LUNA“
Maribor, samo na Glavnem trgu 24

Naši v Franciji

Lievin, v septembru 1936.

Dragi sodrug urednik!

Iskrena želja nas slovenskih delavcev-izseljencev je, da bi naš res pravi delavski list »Delavska Politika« postala glasilo našega izseljeniškega gibanja. Kakšno pažnjo polagajo izseljeniški vprašanju nedelavski krogi, nam priča takozvani izseljeniški vestnik »Rafael«. Izgleda, da je list glasilo katoliške akcije, ker ne poroča o ničemer drugem kot o delovanju društva sv. Barbare. Da bi pisal o naših strokovnih organizacijah, seveda ne moremo pričakovati. Pač pa smo v tem listu brali že razne napade na naše sodruge; v marčevi številki n. pr. so si izposodili večletnega predsednika naše strokovne organizacije, katera je neprestano na delu za pravice nas delavcev-izseljencev. Namesto zabavljanja čez naše funkcionarje naj se list sv. Barbare raje spoprime s tistimi, ki delajo ovire ali pa se ne brigajo, da bi prišlo da podpisa konvencije glede reciprocitete starostnega zavarovanja med Jugoslavijo in Francijo.

Uspeh napadov na s. Čebula v »Rafaelu« je bil ta, da se je naše delavstvo v Pas de Calais (severna Francija) organiziralo v šestih sekcijah, ki so med seboj povezane v centralni odbor, kateremu načeluje prej imenovani sodrug. Centralni odbor se je s posebno spomenico obrnil na sedanjega francoskega ministra za socialno skrb radi ureditve starostnega zavarovanja. Prejel je takoj odgovor, da naši želji ni mogoče ugoditi, ker ne postojata z Jugoslavijo noben reciprocitetni dogovor. Izgleda, kakor da so doma popolnoma pozabili na nas izseljence. Z vlado ljudske fronte v Franciji bi se dalo to vprašanje brzo urediti, zlasti ker nas bo v tem stremeljenju podprla francoska strokovna zveza (C. G. T.).

(Prav radi prinašamo poročila o gibanju slovenskih delavcev-izseljencev. Prosimo pa sodruge, da skrbijo za razširjenje našega lista. Na tisoče je slovenskih delavcev v tujini; če bi jih bila le polovica naročnikov, bi naš list ogromno pridobil na svojem vplivu. Ob enem pa bi na ta način utrdili medsebojne veze, ki so včasih tako zelo zrahljane. Pripravljene smo prinašati tudi slike o važnejših dogodkih iz gibanja naših izseljencev, toda teh izdatkov ne moremo kriti z naročnino, ampak moramo zahtevati, da se nam taki stroški posebej povrnejo. Zgornja slika nas

Delavski pravni svetovalec

Ali je mogoče izpremeniti dedni dogovor?

Černeška gora

Vprašanje: Po očetovi smrti smo si otroci razdelili zapuščino, tako, da je na vsakega odpadla vrednost Din 8000. Sedaj pa ena sestra z delitvijo ni zadovoljna in zahteva, da bi se posestvo znova prečeno in prodalo, prvotni pri notarju sklenjeni dogovor pa razveljavil. Ali bode mogla to doseči?

Odgovor: Če ste se vsi dediči dogovorili, kako naj se zapuščina deli, ne more eden od Vas svojevoljno razveljaviti pogodbe, ampak je zato potreben pristanek ostalih. Tudi Vam vsled tega ne bodo mogli odvzeti odkazanega deleža brez Vašega pristanka.

poslužujejo v reklamne svrhe. Vsaki večji mednarodni velesejm in vsako boljše tujsko-prometno podjetje tiska lepake in letake v esperanščini. Mnogo radio-postaj ima predavanja v esperanščini stalno na programu. Danes pride esperantist brez težav po vsem svetu in tudi lahko dopisuje z vsemi deželami.

Mednarodnost ni breznarodnost ali protinarodnost. Mednarodnost je višek narodnosti, ker temelji na spoštovanju lastnega naroda v zavesti lastne moči in sigurnosti, kar omogoča in narekuje obzirnost do drugih narodov. Stališče za ali proti Esperantu zavisi od položaja posameznika v človeški družbi. Čim bolj se človek čuti pogumnega in sigurnega, čim bolj socialno obziren je, čim manj oblastno in nasilno se obnaša, tem več razumevanja bo lahko imel za Esperanto, to je za vzajemnost in mednarodno sodelovanje. H. P.

Razvitje zastave naše strokovne organizacije.

Pošiljamo Vam sliko o razvitju zastave naše strokovne organizacije na šahtu 16 v Mines de Lens. Razvitje te zastave je v ozki zvezi z ogromnimi uspehi, ki jih je doseglo francosko delavstvo pod vlado s. Bluma in ki smo jih v enaki meri deležni tudi mi slovenski delavci-izseljenci. Ob priliki razvitja zastave smo manifestirali našo solidarnost in radostni pozdravili prapor, okoli katerega se bomo zbirali pripadniki raznih narodov, toda vsi enakopravni.

Ta naša solidarnost in duh enakopravnosti v delavskih vrstah ne glede na narodnost sta obrodila uspehe, katerih se skoro nismo nadejali. Dosegli smo povišanje plač, 15 dni plačanega dopusta letno in 40-urni delovni teden (od tega odpade na jamsko delo 38 uri 45

minut), odpravljeno je živinsko prigranje in danes se uvaža delavca kot človeka, kar poprej večkrat ni bilo.

Slika je najlepši dokaz resničnega bratstva nas delavcev. Na njej vidimo poleg glavnega tajnika rudarjev v Pas de Calais tudi našega s. poslanca in župana mesta Lens, zastopnika delavcev Poljakov in pa našega predsednika s. Čebula (ki stoji na odru prvi na levi strani mikrofona). Fotograf je napravil posnetek v trenutku, ko je zadonela Internacionala.

Prireditve je bila tako veličastna, da se je bomo živo spominjali vsi, ki smo ji prisostvovali.

Ne pozabite na nas! Vedite, da se mi borimo tudi za vas!

Izseljenec.

stane Din 140. — Zelo dobra je tudi misel, ki so jo sprožili in uresničili nekateri naši izseljenci, ki plačujejo naročnino za »Delavska Politika« za svo-

je revne doma živeče svojce. — Sodruge in sodružice! Pojdimo solidarno na delo za naš edini delavski list, za »Delavska Politika«! Op. ur.)

TIVAR-OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla

Din 75[—]

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla

Din 45[—]

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-OBLEKE